

נים במיוחד. הם הכניסו את בישרנו כחייל, אך גם את חולשתו כאיש-מדינה.

מי יחקור את מי?

מתן ראיונות כאלה עלידי קצין בכיר, תוך פריקת עול המרות של מפקדיו והשילטון המדיני, ביחוד בעיתונות הזרה, היא עבירה חמורה על כללי המשמעת והמימשל הדמוקרטי התקין.

בימים רגילים, היה די בקביעה זו, ובהספק המסקנות: מישפט צבאי, הוצה, פיטורין, נזיפת ושאך דרכי התגובה של מימשל אורחי במיקרים כאלה. פיטוריו של הגנרל דוגלאס מקארטור מחפסי המצביא של צבא ארצות-הברית בקוריאה, אירעו על רקע דומה. גם פיטוריו הסופיים של הגנרל ג'ורג' פאטון עלידי אייזנהואר באו בעיקבות התבטאות פוליטית ללא-היתר.

אולם הבעיה שעורר אריק שרון השבוע היתה הרבה יותר מורכבת, מפני שמעשיו באו על רקע התערערות כללית של המימשל במדינתנו, התערערות הסמכות של שריהביטחון ומשי כריאמון כללי.

כל הארץ יודעת שהמילחמה גילתה ליקויים מהרדדים.

חשש זה התגבר השבוע, כאשר התחילו לפתע כל האשמים העיקריים לדרוש בקוליקולות חקירה, ואף להתחרות איש ברעהו בדרישות כאלה. אפשר היה לטהר את האווירה, ולהחזיר לציבור מינימום של אימון בממשלה, אילו הורחקו לפחות האחראיים העיקריים מעמדות-המפתח שלהם לאלתר. יש אנשים שלגביהם אין צורך בחקירה, כדי לקבוע שהם נושאים באחריות. החקירה צריכה לקבוע מהי מידת אחריותם, ולאילו מעשים ומחדלים הם אחראים ישירות. אך במדינה דמוקרטית, רובצת עליהם אחריות פורמאלית אוטומטית לכל המתרחש בתחום המסודר לסמכותם, אפילו אם האסונות התרחשו באשמתם הישירה של פקידיהם ופקודיהם.

איש כזה הוא, קודמי, שריהביטחון. ספק אם יש דוגמה אחת בעולם הדמוקרטי למצב שבו אירע משהו הדומה לאירועי יום הכיפורים, מכחישה את האחריות הפיק מיד את המסקנה והתפטר, יחד עם עוזריו ופקודיו.

אילו הוחלפה צמרת מערכת-הביטחון מייד, יכלה להתחיל חקירה בלתי-משוחרת באווירה נוחה יותר, מבלי שיגבר הפחד בפני מעשי-עונשין כלפי עדים דוברי-אמת. במיקרה זה יכלה ועדת-חקירה ממלכתית בלתי-תלוויה,

אריק

מי הרים את היד ראשון?

בראשות שופט ובהשתתפות אישים עצמאיים בכירים, לגשת לחקירה אחראית, קפדנית, ממושכת, ולהגיה בפני הציבור מיסמך שיקיף אלפי עמודים של עדויות ומסקנות. שום דבר דומה לזה אינו צפוי בישראל, אלא אם כן תהיה רעידת-אדמה ציבורית.

ומכיוון שהציבור הישראלי אינו סיפס, הוא לא התקומם אוטומטית נגד גילוייו של אריק שרון. בלב רבים שררה ההרגשה שאם אין דרך אחרת לחשוף את האמת, אלא בצורה של מילחמות-היהודים והתנצחות של גנרלים, מוטב כך מאשר בכלל לא.

עצם העזתו של שרון, חוסר ההתקוממות הציבורית נגדה והיסוסיה של ההנהגה שלא ידעה איך להגיב — היו סימפטומים של התערערות השילטון בארץ, בעיקבות המשך כה נרחב של הנהגה שחציבור כולו, מקור אל קור, רואה אותה אחראית למחדלים מהרדדים.

אך לגבי אריק שרון עצמו אין המצב הנוכחי יכול להימשך. למעשה עליו להתליט בין שלוש אפשרויות: ● להישאר בשירות פעיל בצה"ל, לקבל מרות ול-השתתף.

● לפרוש מצה"ל ולהקדיש את עצמו לטיהורו ול-שיקומו של צה"ל, תוך השמעת ביקורת על נקודות-התורפה כפי שהוא רואה אותן. במיקרה זה מוטב שיתפרסם מכל פעילות פוליטית, יותר על מועמדותו לכנסת ויקבע לעצמו מעמד בלתי-תלוי ובלתי-פוליטי. אחרת תתקבל כל ביקורת שלו, ותהיה כנה ככל שתהיה, כבעלת מניעים מיסלגתיים. עסקן מיסלגתי אינו יכול להתיימר להיות מבקר או ביקרטיבי.

● להישאר עסקן של הליכוד ולהיכנס לכנסת מטעמו. במיקרה זה תשתלב ביקורתו הצבאית בתעמולתו המיפ-לגתית, תתקבל בתור שכזו ותעורר תגובות מיסלגתיות מובהקות.

לפי כל הסימנים, מודע אריק עצמו לאדי טרנטיבות אלה, ומתחבט קשות באיזו מהן לבחור.

מלחמה עם פוקס-מפלגה

יתכן שפרשת אריק לא היתה מקבלת מימדים כאלה, לולא הבלטיה בצורה כה חותכת תהליך מסוי, כן, שהתחיל הרבה זמן לפני המלחמה: הפוליטיזציה של צה"ל.

ליתר ריוק: חדרית השפעות מיסלגתיות מובהקות לצה"ל.

היו שהתריעו בפני תופעה זו לפני המלחמה, אולם אזהרותיהם נפלו על אוזניים אטומות של עסקנים מיפ-לגתיים (ראה עמודים 2-3). במלחמת יום-הכיפורים, הגיעה התופעה למימדים מדהימים.

"כל המלחמה התנהגה עם פינקס-מיסלגה כיד!" אמר השבוע הבריכנסת.

המלחמה פרצה כאשר מילחמת-הבחירות היתה בעיי-צומה. מועמדי המערך והליכוד גויסו והפכו מפקדים בכירים. כל המיפלגות היו מודעות לעובדה שמהלך המיל-חמה ישיפע על הבחירות.

הדבר הגיע למצבים גרוטסקיים. כל מטרה-בחירות של המערך גוייס במלוכד כמטרה-הסברה של מערכת-הביטחון. כשהו גרם לשערוריה, פוזרו אנשים ברחבי צה"ל כי "קציני הסברה" על דובר המערך הוטל לרשום פרוטוקול של דברי אריק בכל מהלך המלחמה. עשרות תועמלנים בכירים של צה"ל לבשו מדים, עסקו במשך כל ימי המלחמה בניהול תעמולה של המערך בידירות. על ראשי מיפלגות אחרות נאסר גם אחרי המלחמה לבקר בחיותות. תוך כדי הקרבות הועלה עסקן מובהק של המערך, מנכ"ל מינהל הסברה יהודה אילן, מדרגת רס"ן לדרגת סא"ל. לא עשו זאת לגבי עשרות קצינים שנפלו בקרב, הגיב על כך אריק בניו-יורק טיימס. אילן הפך פוליטרקן פיקודי!

מועמדים בכירים של המערך ערכו הרי צאות ביחידות צה"ל והטיפו לקו המערך, כשהם לובשים את דרגות-המילואים שלהם.

כבר במהלך המלחמה החלה מילחמה של קבוצות-חץ מיסלגתיות. מסביב-המערך במערכת-הסברה של צה"ל החלו משיצים את אריק שרון, ומונעים גישה אליו, כשהם משתדלים להעלות על נס מפקדים אחרים, כמו ברן (האלוף אברהם אדן), הם האשימו את אריק באותם חטאים, טענו שהוא מקיף את עצמו בעיתונאים, ומשתדל להפיק תועלת מיסלגתית מהישיגי חייליו.

אותה שעה שימשה הצנזורה הצבאית לחיפוי על מחדלים בולטים של משה דיין ועוזריו, העלימה מן הציבור מידע רב שיש בו כדי להטיל צל שחור על הצמרת האחראית. מערכת-הסברה, שהעלימה את האמת במשך הימים המכריעים של המלחמה, גרמה נזק בלי-ישוער לאמינות של ישראל וצה"ל בעתיד, כלפי פנים וחוצץ. היה מקום לחשש שגם זה נעשה מתוך הנחייה מיסלגתית. **השיא היה השבוע: לחתימת הסכם ייצוב הפסקת-האש, שקיבל פירסום עצום בארץ ובי-עולם, שוגרו מועמד בכיר של המערך לכנסת (אהרון יריב), מועמד המערך לראשות עיריית ראשון-תציון (שמואל אייל), שניהם קציני-מילואים. השליח השלישי היה חותנו של משה דיין (רב שיאון).**

מהצד המצרי באו קציני-קבע מיקצועיים.

רוח פרצים!

פרשות השבוע הוכיחו דבר אחד: במצב הנתון, אי-אפשר למנוע את הוויכוח. שום צווים ופקודות מסכ"ל לא יועילו. האנשים מוטרדים מדי, הספקות חמורים מדי, השאלות נוקבות מדי.

מוטב ללכת בדרך הפוכה: לפתוח את צה"ל לוויכוח, לאפשר לרוח-הפרצים של הדיון החופשי לטהר את האווירה.

דבר אחד לא ייתכן: להתיר לאנשים להתערב, ולסתום את פיהם של חיילים פשוטים. המועקה בליבם אינה נופדת מזו של האריות.

דיין (צד ברוזים בגדה המערבית)

מי הפריח את הברווזים?